

Nr 425.

Av herr **Kahlström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 358, med förslag till ändrad lydelse av §§ 6, 7, 9, 16, 19 och 21 riksdagsordningen och till övergångsstadgande däri.

Vid Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 358 med förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i riksdagsordningen finnes fogat ett som bilaga betecknat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909. Dessa ändringar avse i huvudsak dels ny indelning av riket i valkretsar för val till första kammaren och dels huru vid dessa val skall tillgå.

Av lagförslaget framgår att följande län skola sammanslås till en valkrets: Stockholms län och Uppsala län, Södermanlands län och Västmanlands län, Kronobergs län och Blekinge län, Kalmar läns norra och södra landstingsområden samt Gottlands, Kristianstads län och Hallands län, Västernorrlands län och Jämtlands län samt Västerbottens län och Norrbottens län.

Då val av riksdagsmän till första kammaren skall förrättas inom dessa valkretsar, synes detta icke kunna företagas under landstingens sammanträden, utan Konungen äger att bestämma tid och ställe för valet. Härav följer att landstingsmännen inom dessa län få på kallelse infinna sig på särskilt sammanträde för valets förrättande.

Emellertid finnes intet stadgande om huru ersättning till landstingsmännen för dylik förrättning skall utgå. Departementschefen yttrar härom endast att »då valtillfällena endast undantagsvis återkomma oftare än vart åttonde år för varje valkrets, lär den ökade kostnaden och det besvär för valmännen, som en dylik anordning givetvis för med

sig, icke böra tillmätas den betydelse, att de finge uppväga de fördelar, som vinnes genom en enhetlig valhandling». Att dylik kostnad icke blir så obetydlig torde kunna påvisas. Sålunda kan man beräkna, att när landstingsmän från Gottland skola resa till Kalmar eller landstingsmännen från Kalmar län skola resa till Visby för förrättande av val, resekostnaden, med hänsyn till att den sparsamma ångbåtsförbindelsen däremellan säkerligen nödvändiggör att endera fram- eller återresan måste företagas över Stockholm, kommer att belöpa sig till omkring 100 kronor för varje landstingsman. Att kostnaden inom flera andra valkretsar blir ganska avsevärd, torde vara tydligt.

Utan vidare motivering bör man kunna vara ense om att landstingsmännen icke personligen skola vidkännas kostnaden för inställelse till sådan valförrättning, varom här är fråga, utan att de böra åtnjuta gottgörelse därför.

Frågan blir då, om sådan kostnad för särskild valförrättning skall drabba vederbörande landsting eller om den skall ersättas av statsmedel. Vid övertägande härav är det tydligt, att de ifrågavarande länen genom sammanslagning i valkretsar komma i en särställning gentemot andra län, som under pågående landstingssammanträden få förrätta sina förstakammarval. De särskilda länen, som drabbas av bestämmelsen om sammanslagning, kunna ej var för sig anses hava behov av att sådan åtgärd vidtages, utan är det fastmera det allmännas intresse av att större valenheter bildas, som varit avgörande härvidlag. Rättvisa och billighet synes därför fordra, att de särskilda kostnader, som härav bliva en följd, också ersättas av statsmedel. En annan omständighet, som tyder på, att det mera är fråga om en statsangelägenhet än länens, är, att Konungen bestämmer tid och ställe för valet och har sålunda makt att ålägga det ena eller det andra länets landstingsmän att företaga längre eller kortare resor till valstället. En följd härav är att länen, om kostnaden skall utgå av landstingsmedel, komma i bättre eller sämre ställning, allt efter platsen för valet, varemot valställets förläggning blir ganska likgiltigt, om kostnaden för valförrättningen ersättes av staten.

En annan synpunkt, som härvid är att beakta, synes vara att med nu gällande bestämmelser i landstingsförordningen landstingsman näppeligen äger rätt att för här ifrågavarande valförrättning uppbära ersättning av landstingsmedel, utan att särskild föreskrift därom införes.

Med anledning av att i vissa fall särskilda resedagar till eller ifrån dylika valförrättningar bliva nödvändiga, torde ersättning för inställelse

därvid lämpligen utgå efter viss klass, exempelvis tredje klassen i gällande resereglemente.

På grund av det ovan anförda få vi alltså anhålla,

att riksdagen, vid bifall till vad Kungl. Maj:t i propositionen nr 358 föreslagit, tillika ville för sin del besluta en hemställan, att landstingsman vid inställelse till riksdagsmannaval, varom i § 2 punkt 3 i den föreslagna lagen om ändring i vissa delar av lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909 omförmäles, skall äga rätt att av statsmedel uppbära ersättning enligt tredje klassen av gällande resereglemente.

Stockholm den 9 april 1919.

<i>Karl Kahlström.</i>	<i>Axel Bökelund.</i>	<i>K. J. Larsson.</i>
<i>David Norman.</i>	<i>Karl Magnusson,</i> Kalmar.	<i>Enok Runefors.</i>
<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>Anders Elisson.</i>	<i>P. Nilsson,</i> Bonarp.
<i>Walter Kant.</i>	<i>Oscar E. Sjölander.</i>	<i>K. A. Borg.</i>
<i>K. A. Westman.</i>	<i>Pehr Aug. Andersson.</i>	<i>Gottfrid Karlsson.</i>
<i>Sven Persson,</i> Fritorp.	<i>Gustaf Olsson</i> i Ramsta.	<i>Axel E. Lindvall.</i>
<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>Verner Hedlund,</i> Sundsvall.	<i>Emil Molin</i> i Dombäcksmark.
<i>Carl O. Strid.</i>	<i>Karl Andersson</i> i Eliantorp.	<i>Joh. G. Svensson.</i>
